

Nr 168.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående förhöjd förtidspension åt förre extra jägmästaren G. K. V. Fridner; given Stockholms slott den 8 mars 1935.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Ernst Wigforss.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1935.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena SANDLER, statsråden UNDÉN, SCHLYTER, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, VENNERSTRÖM, LEO, ENGBERG, EKMAN, SKÖLD.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, anmäler efter gemensam beredning med chefen för jordbruksdepartementet fråga om förhöjd förtidspension åt förutvarande extra jägmästaren vid domänverket Gustav Karl Verner Fridner och anför därvid följande:

I samband med de under år 1933 av statsmakterna fattade besluten om indragning av viss personal vid domänverket (prop. nr 233; riksd. skr. nr 269) medgavs viss ersättning åt övertalig icke-ordinarie personal. För er-

hållande av ersättning skulle befattningshavare hava tjänstgjort inom domänverket minst tre år, därav minst 15 månader under åren 1930—1932, samt icke hava erhållit någorlunda motsvarande anställning vare sig i statstjänst eller hos skogsvårdsstyrelse, stiftsnämnd eller pastorat. Ersättningen skulle för befattningshavare, som uppnått 40 levnadsår samt tjänstgjort inom domänverket minst 12 år, utgå i form av förtidspension. Pensionen skulle för manliga befattningshavare med 12 tjänstgöringsår utgå med belopp, motsvarande $\frac{4}{9}$ av lönen enligt A-grupp och högsta löneklass. För varje ytterligare tjänstgöringsår intill 25 år skulle pensionen för extra ordinarie och extra befattningshavare i tjänstegrupp 7 ökas med 45 kronor.

Av handlingarna i förevarande ärende framgår följande.

Bland den personal, som drabbades av indragning, befann sig extra jägmästaren Fridner. Denne, som är född den 23 februari 1891, började tjänstgöra inom domänverket den 28 februari 1917 och antogs till extra ordinarie tjänsteman i domänverket den 1 januari 1921. Han tjänstgjorde därefter huvudsakligen såsom assistent å revir till den 1 maj 1930, då han förordnades såsom dikningsassistent inom Skellefteå distrikt. Sedan överjägmästaren i distriktet i skrivelse till domänstyrelsen den 18 april 1932 anmält, att Fridner ej vore fullt lämplig att i fortsättningen handhava det arbete, som medföljde en dylik ledarplats, och fördenskull ifrågasatt tjänstebyte mellan Fridner och någon indelningsassistent, vars lämplighet som dikningsassistent genom tidigare arbeten kunde förutses, blev Fridner genom beslut av domänstyrelsen den 11 maj 1932 entledigad dels från den 1 juni 1932 från befattningen som dikningsassistent och dels från den 16 november 1932 från sin anställning som extra ordinarie tjänsteman i domänverket. Fridner fortsatte emellertid efter frånträdande av förordnandet såsom dikningsassistent att — med undantag för omkring en månad — tjänstgöra inom domänverket i egenskap av extra jägmästare å revir eller vid överjägmästarexpedition eller som indelningsassistent, intill dess han i samband med genomförandet av förutberörda indragningar nödgades lämna domänverkets tjänst med utgången av år 1933. Han tillerkändes sedermera av domänstyrelsen en förtidspension av 1,940 kronor för år, motsvarande $\frac{4}{9}$ av hans vid utträdet ur domänverkets tjänst till 3,960 kronor uppgående lön jämte ett tilläggsbelopp av 180 kronor för 4 tjänstår utöver föreskriven minimitjänstetid av 12 år. Fridner skulle, därest han kvarstått såsom extra ordinarie tjänsteman till sitt avsked, hava varit berättigad till en pension av 2,633 kronor $\left(\frac{5,520 \times 4}{9} + 180\right)$.

I skrivelse den 20 december 1933 har Fridner hemställt, att domänstyrelsens beslut den 11 maj 1932 om Fridners entledigande från befattningen såsom extra ordinarie tjänsteman måtte förklaras skola gälla först från den 1 januari 1934.

Till stöd för sin framställning har Fridner anfört i huvudsak följande:

Genom domänstyrelsens beslut att entlediga honom från hans anställning såsom extra ordinarie tjänsteman komme han, som dock under mer än 11 år varit anställd i denna egenskap, vid sitt avsked ur domänverkets tjänst den 1 januari 1934 att erhålla förtidspension endast såsom extra tjänsteman eller med omkring 700 kronor mindre än det belopp, som skulle utgått, därest han fått kvarstå såsom extra ordinarie tjänsteman till sitt avsked. Då han icke varit i stånd att efter sitt avsked erhålla något stadigvarande inkomstbringande arbete, vore han efter denna tidpunkt utan möjlighet att skaffa bärning åt sig och sin familj, som bestode av hustru och två barn i skolåldern, eller att lämna hjälp åt sin åldriga moder och sin av sjukdom arbetsoförmögne styvfader, vilka befunno sig i synnerligen prekära ekonomiska omständigheter.

Fridner har sedermera i skrivelse den 12 februari 1934 anfört, att anledningen till den av överjägmästaren i dennes skrivelse den 18 april 1932 påtalade bristen i Fridners sätt att sköta tjänsten såsom dikningsassistent varit den, att han av skilda orsaker en längre tid varit psykiskt mycket nedsatt.

Fridner har vid sistberörda skrivelse fogat ett den 7 februari 1934 utfärdat läkarintyg, av vilket framgår, att Fridner under våren 1933 konsulterat läkare för diverse, delvis grava neurasteniska besvär, vilka till stor del måste anses hava haft sin grund i föregående motigheter. Vidare har Fridner åberopat ett antal tjänstgöringsbetyg från de senaste tio åren av sin tjänst inom domänverket. I samtliga betyg har Fridner erhållit de bästa vitsord, och däri har särskilt framhållits, att Fridner i arbetet visat stor arbetsförmåga, noggrannhet och grundlighet samt att han ägde stora kunskaper.

I anledning av Fridners framställning hava yttranden avgivits den 25 januari 1934 av domänstyrelsen, den 2 februari 1934 av styrelsen för de extra jägmästarnas förbund, den 25 augusti 1934 av statskontoret och den 20 februari 1935 av kommunikationsverkens lönenämnd.

Domänstyrelsen har i sitt yttrande — under framhållande att Fridners entledigande från anställningen såsom extra ordinarie tjänsteman föranletts av hans förhållande i tjänsten — hemställt, att Fridners framställning icke måtte föranleda till någon Kungl. Maj:ts åtgärd.

Styrelsen för de extra jägmästarnas förbund har i sin skrivelse understött Fridners framställning och därvid anfört bland annat följande:

Av överjägmästarens anmälan, vilken medfört Fridners entledigande som extra ordinarie tjänsteman, framginge, att anmälan föranletts av Fridners bristande förmåga att organisera och leda den fria verksamhet, som vore förenad med en dikningsassistentbefattning, och icke av någon förseelse eller därmed jämförlig försumlighet från Fridners sida. Överjägmästarens anmälan utmynnade icke heller i en hemställan om Fridners avskedande utan om hans förflyttande till annan befattning. Domänstyrelsens tillvägagångssätt att tillgripa en hårdare åtgärd än överjägmästaren föreslagit vore anmärkningsvärt. Det vore nämligen att märka, att domänstyrelsen i skri-

velse den 30 september 1930 yrkat, att ordinarie och extra ordinarie personal, som bleve överflödigg i anledning av den då tilltänkta lagstiftningen om lappmarksskogarna och de ecklesiastika boställes skogar, skulle överflyttas till indragningsstat. Beträffande den extra personalen hade styrelsen icke ansett någon ersättning erforderlig. Vid tidpunkten för Fridners entledigande hade riksdagen i huvudsak bifallit propositionen om ny lagstiftning för lappmarksskogarna. Det hade sålunda varit klart, att i anledning härav ett stort antal extra ordinarie jägmästare skulle avskedas, och det kunde utan tvekan antagas, att dessa skulle erhålla viss ersättning vid avskedandet.

Med hänsyn till att domänstyrelsen ägt frihet att disponera över Fridners arbetskraft och även haft möjlighet att inom kort skilja honom från verkets tjänst, torde domänstyrelsens intresse icke hava fordrat, att Fridner berövades sin anställning som extra ordinarie tjänsteman. Åtgärden hade uteslutande karaktär av bestraffning. Straffet hade drabbat Fridner hårt. Under tiden från sitt entledigande som extra ordinarie tjänsteman till sitt avsked ur domänverkets tjänst hade Fridner haft 2,000 kronor mindre i arbetsinkomst än han skulle hava haft i egenskap av extra ordinarie tjänsteman, och för all framtid hade hans årliga förtidspension reducerats med mer än 700 kronor. Även om Fridner varit olämplig för befattningen som dikningsassistent, förefölle straffet för hans oförmåga oproportionerligt tillmätt. Ingen, som i tjänsten kommit i beröring med Fridner, hade bestritt hans arbetsamhet, sega energi och stora plikttrohet. Någon varning i tjänsten hade Fridner icke fått. Utan tvivel vore Fridner förtjänt av en bättre behandling än den, som kommit honom till del. Fridner hade ock genom domänstyrelsens förfarande kommit i ekonomiskt nödläge. Till de rättfärdighetsskäl, som talade för ändring i domänstyrelsens beslut, komme därför även det skälet, att synnerligen ömmande omständigheter föreläge.

Statskontoret har — med framhållande bland annat att bifall till Fridners framställning av formella skäl icke syntes kunna komma i fråga samt att Fridner kommit i åtnjutande av den förtidspension, vartill han enligt gällande bestämmelser vore berättigad — avstyrkt bifall till framställningen.

Kommunikationsverkens lönenämnd, som i viss utsträckning biträtt Fridners framställning, har i sitt yttrande i huvudsak anfört:

Ett bifall till Fridners framställning skulle innebära, att han bleve berättigad dels till förhöjd lön för tiden den 16 november 1932—den 31 december 1933, dels ock till förhöjd förtidspension efter avskedet sistnämnda dag. Då Fridner genom domänstyrelsens förutnämnda, icke överklagade beslut blivit i vederbörlig ordning entledigad från sin extra ordinarie anställning, kunde lönenämnden icke förorda, att han förklarades bibehållen i sin extra ordinarie anställning under nyssnämnda tid.

Nämnden hade emellertid icke kunnat undgå att finna, att Fridner alltför hårt drabbats av följderna av domänstyrelsens nyssberörda beslut. Av Fridners tjänstgöringsbetyg framginge, att han under sin tidigare långa tjänstetid vid domänverket med nit och intresse och på ett plikttroget sätt fullgjort sina göromål. Även om det förhölle sig så, att Fridner icke förmått i allo fylla de speciella krav, som ställdes på en dikningsledare, syntes å andra sidan hans mindre tillfredsställande tjänstgöring i sådan egenskap kunna till en del förklaras av den först senare kända omständigheten, att han under tiden för sitt förordnande i berörda egenskap lidit av vissa neurastenska besvär, vilka minskat hans arbetsförmåga. Med hänsyn här-

till funne lönenämnden starka billighetsskäl tala för att Fridner berättigades att från och med ingången av 1934 komma i åtnjutande av förtidspension till det belopp, som skulle hava utgått till honom, därest han med oförändrade löneförmåner kvarstått såsom extra ordinarie tjänsteman intill avgången ur domänverkets tjänst.

*Departements-
chefen.*

Efter att i ärendet hava samrått med chefen för jordbruksdepartementet finner jag mig icke kunna förorda bifall till Fridners framställning, i vad den avser att Fridner skulle förklaras bibehållen i sin anställning såsom extra ordinarie tjänsteman i domänverket under tiden den 16 november 1932—den 31 december 1933.

Fridners anhållan att komma i åtnjutande av förtidspension såsom extra ordinarie tjänsteman finner jag däremot med hänsyn till omständigheterna i ärendet behjärtansvärd. Under förhandenvarande förhållanden torde man icke kunna undgå att finna, att följderna av Fridners entledigande från den extra ordinarie tjänsten kommit att bli oskäligt hårda, då hans förtidspension härigenom blivit omkring 700 kronor lägre än det belopp, som eljest skulle hava utgått. Med hänsyn härtill och då på grund av Fridners försörjningsplikt och svaga ekonomiska ställning även ömmande omständigheter synas föreligga, har jag i likhet med lönenämnden ansett mig böra tillstyrka, att Fridner berättigas att från och med ingången av år 1934 komma i åtnjutande av förtidspension till det belopp, som skulle hava utgått till honom, därest han med oförändrade löneförmåner kvarstått såsom extra ordinarie tjänsteman intill 1933 års utgång. Härtill torde riksdagens medgivande böra inhämtas.

Jag hemställer alltså, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att förre extra jägmästaren vid domänverket Gustav Karl Verner Fridner må, räknat från och med den 1 januari 1934, komma i åtnjutande av förtidspension med det belopp, som skulle hava utgått till honom, därest han intill 1933 års utgång med oförändrade löneförmåner kvarstått såsom extra ordinarie tjänsteman i domänverket.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet:
Kurt Björklund.